

Előfizetési árak:
 egyszévi 8 kor., félévi 4 kor.,
 negyedévi 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másokéi árak szerint.
 A lap megjelenik minden osz-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adtnak.
 Kiadóhivatal: Arpád-ut 20.,
 ha a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési pénzek küldendők
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk, a „Közérdek” f. é. május hó 1-én ötödik évfolyamának a második negyedébe lépett s amily szerényen és öntudatosan tekinthet vissza múltjára, ép oly szerényen és bizalommal tekint a jövőbe.

Két kötelességet vállalt a múltban magára s ezt a két kötelességet lelkiismeretesen fogja a jövőben is teljesíteni.

E két kötelesség: **a tárgyilagosságot s a valódi szabadelvűség hirdetését.**

Két czélt tűzött ki maga számára a múltban s e két czélnek az elérésére szenteli minden erejét a jövőben is.

E két czél: **a község és a társadalom egészséges fejlődésének az előmozdítása.**

E két kötelességet teljesítve, e két czél felé törekedve a „Közérdek” mindenkor és mindenkiel szemben megtartotta a jó ízlésnek, a tapintatnak s az irodalmi műveltségnek a hangját, s ezt a jövőben sem fogja megváltoztatni. Éppen azért *Ujpest lakosainak csak olyan érdekeiért emeli fel szavát, amelyek jogosak, méltányosak s a közjó érdekébe nem ütköznek*; s éppen azért a *kellő értékére szállít le minden jogtalan igényt, minden önérdék sugalta ténykedést s igaztalan eljárást!*

A „Közérdek” tehát csak azon polgártársaknak a támogatására számít, kik az igazságnak és a valódi szabadelvűségnek, a műveltségnek és a valódi testvériségnek a barátjai és hívei. Ezek támogatását és pártfogását kérjük ez alkalommal is midőn új előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

egy évre 8 kor.,
 fél évre 4 kor.,
 három hónapra 2 kor.,

mely összeg a lap kiadóhivatalába, **Fuchs Antal** könyvnyomdájába, **Ujpest, Arpád-ut 20. szám küldendő.**

Hazaftas tisztelettel:

a „Közérdek” szerk.- és kiadóhivatala.

Az állami munkásbiztosítás és a nyomor enyhítése.

Ujpest, május 3-án.

Holnap, május hó 4-én ül össze a földművelésügyi ministeriumban az a szaktanácskozmány, amelynek megvitatás czéljából bemutatattatik az **állami munkásbiztosításnak** a tervezete.

Ez egy nagy lépés a multhoz képest, s Darányi minisztert méltán megilleti azért is a dicséret, hogy a gazdasági munkásokról igyekszik gondoskodni, de ezzel a szociális kérdésnek még az alfája sines megoldva.

A szociális kérdés az u. n. égető napi kérdések közt az első helyet foglalja el és helyes megoldásának mesterséges elodázása, vagy helytelen kezelése a veszélyt csak növeli. Az az idő, mikor a probléma előtt szemet hunytak, mikor azt kísértettel való ijesztgetésnek nevezték, elmúlt; mert az állítólagos kísértet testet öltött, fényes nappal megjelent Budapesten, Ujpest utcáin és az Alföld egyes vidékein s nyilvánvalóvá lett tényleges volta és közveszélyes jellege.

Megjelenése után rendőri felügyelet alá helyezték, de nyilvánvaló, hogy e kérdést pusztá megtorlásokkal sem megoldani, sem elaltatni nem lehet. A szociális kérdés ezután állandóan szövevényen fog maradni, mint olyan elsőrangú fontos kérdés, amelynek alapos tanulmányozása mindazoknak fontos kötelessége, akik állásuk, tehetségeik vagy hivataluk folytán a közügyekkel, névleg a szociálpolitika kérdéseivel foglalkozni hivatva vannak.

A szociális kérdés számtalan ágazata közt igen nevezetes helyet foglal el a szociális nyomor enyhítésének kérdése. A szegénység olyan gazdasági állapot, midőn a rendelkezésre álló javak nem fedezik a tényleges szükségleteket. Ha ez az állapot egy egész nemzetre kiterjed, nemzet- vagy közgazdasági, ha csak egyesekre, magángazdasági szegénységnek nevezetik. Az előbbi csak a gazdasági műveltség alacsony fokán álló, vagy a hanyatló nemzeteknél szokott előfordulni, míg az utóbbi megfordítva éppen a fejlett kultúra kísértetében szokott fellépni, mint az egyenlőtlen vagyonmegoszlás következménye.

A szegénység hatványozott, fokozott állapota nyomornak nevezetik, és ha a szegénység a népesség széles rétegeire kiterjed, általános elszegényedésnek nevezetik; **és ez ma a tényleges állapot!**

A szegénység okai különfélék.

Először **egyéni okok**: egyrészt a gyermekkor, betegség, munkaképtelenség, az az egyéni fizikai bajok, másrészt egyéni

A bűn büntetése.

— Elbeszélés. —

Írta: **Brankovics György**
 (Folytatás.)

Az elmondott ima után még egy esőben még egy ölelésben egyesültek az egymást szerető szívek — s azután közbe szólt a végezet s elválasztotta őket örökre.

A fent leírt bucsujelenet után három hónapra egy levél érkezett ugyanis Bombajból, amelyben a „Széchenyi” gőzös kapitánya arról értesítette Bonyhád Károlyt, hogy férje, Bonyhád Károly a hosszú tengeri uton sárgalázst kapott s a hajón elhalálozott.

Derült égből esapott le a menykő!

Az özvegy és az árva fájdalma oly nagy volt, hogy ajkukon egyetlen egy jajszó sem törhetett ki. Némán, meredt tekintettel néztek arra a levélre, amely őket mindentől igen, mindentől megfosztotta.

Bonyhád Károly halálhíre ugyanis csakhamar elterjedt az üzleti körökben s az előkelő ezég hitelé, mintha egyszerre megingott volna, minden bank sietett a saját váltóit biztosítani. Az özvegy, miután már egynehány Indiából érkező váltót is kifizetett, nem volt képes oly rövid idő alatt a megkívántató összeget előteremteni, ügyvédhez folyamodott jogi tanácsért s az ügy-

véd nem tudott — a fenn forgó körülmények között jobbat ajánlani a esőd bejelentésénél.

Midőn a törvényszék a „Bonyhád Károly és Társa” ezég ellen a esődöt elrendelte s az özvegy gyermekével együtt úgyszólván az utcára került, a gazdag rokonok közül senki sem ajánlott föl neki menedék helyet s mindenki azzal a jó tanáccsal szolgált neki, hogy ha másképp nem, hát a hírlapok kihirdetéseitől szerezzen magának valami állást.

Szerencsére ehhez a nagyon is kőtes esz-
 közhez mégsem kellett folyamodnia. A Bonyhádok házi-orvosa, aki éppen akkor foglalta el Mehádiában fürdőorvosi állását, megszerezte számára a kíséret pénztárosi állást, amely esékély fizetéssel járt ugyan, de legalább a mindennapi kenyeret biztosította annak a nőnek a számára, aki tejbenvajban fürödhetett amíg férje élt, s aki halát adott az Istennek, hogy elhagyhatta a fővárost, hogy elmenekülhetett a gőzös rokonok látköréből s hátat fordíthatott mindennek, ami őt egykori boldogságára emlékeztethette.

II.

Nyolcz évvel később történt, hogy a vaskapu közelében hirtelenül támadt kőd következtében eltévesztette irányát a „Mátyás király” hajó s oly iszonyatos erővel rohant a Duna medréből kiálló éles sziklák egyikébe, hogy teljesen összeronesolódott, s alig egy negyed óra alatt darabonként nyelte el az örvény. A hajón levő utasok közül csak nagyon kevesen menekülhettek meg. Ezek között volt egy hatvan esztendőes öreg ur, aki huszonöt éves fia társaságában uta-

zott. A két szerencsés hajótörött néhány nap múlva Mehádiába érkezett s az egyik szállóban hosszabb idei tartózkodásra rendezkedett be. A fürdő-vendégek névsorában csakhamar esodálkozást keltett nemesak szerencsés megmenekülése, hanem a neve is, amely következőleg hangzott: „Singapór János és fia Alfréd” Indiából!

Már Makó is messze van Jeruzsálemtől, de még messzebb van Mehádia — Indiától. Singapór János ur el is mondta mindjárt az első ebéd alkalmával a kivánsiaknak, hogy kedély-beteg, az orvosok tanácsára utazik, de a vaskapui hajótörés annyira megtámadta az idegeit, hogy jó ideig nem lesz kedve az utazás folytatására s így valószínűleg sokáig fog Mehádián tartózkodni.

— Megint rosszkedvű vagy? Mi bajod van Alfréd? — kérde az utazó böröndök kiürítésénél Singapór János a fiát. — Ugy látszik, már meguntad szegény beteg atyáddal az utaztatást!

— Ne mond ezt atyám — válaszolá a fiatal ember. — Jól tudod, hogy egészségedet a saját életemmel is megszerezném, ha lehetne. Egészen más dolog az, ami engem elkedvetlenít, mert megérteni nem tudom.

— Ne kinezzál rejtélyes beszédekkel — kiáltá idegesen az atya — talányok megfejtésével nem foglalkozom, mond ki egyenesen, mi fekszik a sziveden? . . .

— Megmondhatom — válaszolá a fiu. — Midőn körülbelül tíz évvel ezelőtt az iskolából kivettél s velem együtt utra keltél, feltűnt, hogy attól a pillanattól fogva Singapór János nevet kezdted viselni . . .

(Folyt. köv.)

erkölcsi defektusok pl: restség, tudatlanság, pazarlás, iszákosság, szerencsétlenség stb.

Másodszor általános *természeti okok*: elemi csapások, pl: tűzvész, áradás, jégverés, fagy, tartós szárazság, általános terméketlenség stb., de ezek inkábbrendkívüli okok.

Harmadszor *társadalmi okok*: nagyigényű élet, fényűzés stb., ha általános uralkodó társadalmi nézetté vált, mint manapság; továbbá a társadalmi viszonyok alakulása, a társadalmi szervezet hiányossága, pl. ma a kisiparos, földműves és munkásosztály szervezetlensége stb.

Negyedszer *köz- vagy nemzetgazdasági okok*, pl. a mai hitelgazdálkodás és kapitalizmus, a nagy gyáripar a kapitalizmussal kapcsolatosan, aminek a tömeges pauperizmus a következménye.

Ötödször *jogi és politikai okok*, pl. a személy és vagyoni biztonság hiánya, forradalmak, háborúk stb. mind rendkívüli alak, ellenben állandó tényezővé válhatnak helytelen törvények (pl. a hagyaték folytonos felosztása a parasztknál,) vagy a nyomasztó adótörvények, igazságtalan adó rendszer stb. által.

Az okok különfeleségéhez képest természetesen különbözők lesznek a gyógyszerek is.

Az állami munkás-biztosítás szintén egyike ezen gyógyszereknek s habár korántsem elegendő mégis melegen üdvözljük azt.

A földmivelésügyi miniszter tervezete szerint lesz egy „országos gazdasági és munkás-cseléd segélypénztár.” A segély intézménybe minden gazdasági cseléd beléphet. A belépés nem kötelező. A kötelező biztosítást a magyar földműves ma még nem veszi be.

Minden olvasó hallotta hírét a hatásoknak. Azoknak a tizkrajczárosoknak, amit sok-sok magyar munkás fizetgetett be a különböző szocialista kasszába, de amely heti hatásokért soha se kapott semmit.

A tervezet a heti 20 filléres befizetésekre építi fel a munkások önszegélyző társulatát.

E heti 20 fillérért az országos pénztár a következőket nyújtja:

1. Ha a munkást baleset éri, fizeti az orvost, a gyógyszereket, kötszereket s munkaképtelenség esetén 2 hónapig naponta 120 fillér segélyt. 2. Ha a munkaképtelenség két hónapnál tovább tart s ha esetleg a munkás munkaképtelen lesz, fizet havonként az intézmény legalább is 10 korona segélyt, mely azonban felemelhető az igazgatóság által. 3. Ha a munkás a baleset miatt meghal, családja kap 400 koronát. 4. Ha a munkás 10 évi tagság után munkaképtelen lesz bármily okból, kap havonként élete fogytáig 10 koronát, ez szintén felemelhető 20 koronára. 5. A tag 65 éves korában minden egyéb igényeinek épségben tartásával kap 100 koronát. De ha a tag meghal, 5 évi tagság után 200, 10 évi tagság után 250, 15 évi tagság után 270 korona segélyt kap a családja. — Nem részesítik segélyben azt, aki munkaképtelenségét szándékosan maga idézte elő, vagy akit baleset részesség közben ért vagy aki a pénzbeli segélyt az igazgatóság tudta nélkül másnak átengedi.

A gazdasági cselédek, gazdájukhoz való hűségét azzal jutalmazza a tervezet, hogy az intézet életbeléptetésekor a gazdasági cselédeknek egyazon szol-

gálatban eltöltött ideje beszámíttatik a tagsági időbe, ha ez évekre a tagdíjat kamat nélkül befizeti. Van arról is rendelkezés, hogy az olyan cseléd és munkás, aki még a heti husz fillér tagsági díj fizetését sem bírja el, de mégis részesülni akar az intézményből, évenként 50 fillér befizetés mellett, baleset bekövetkeztekor ingyen gyógykezeltetik és az orvosszereket is a pénztár fizeti. Ezenkívül segélyt is kap betegsége tartamára, halála esetére pedig családjának 200 korona temetési segély utalványoztatik.

A pénztár bevételeit nemesak a heti 20 fillérek képezik, melyeket a belépő tagok fizetnek, hanem a községek, illetőleg a birtokosok és az állam is hozzájárulásra vannak kötelezve. Ugyanis a községek a földadó egynegyed százalékainak megfelelő összegét a törzsvagyony jövedelméből kötelesek a pénztárnak befizetni, ha ezt az összeget a törzsvagyony jövedelme nem fedezi — a község kivetheti a földbirtokra. Nem adóztathatók meg ezen célra azok, akik 30 koronánál kisebb földadót fizetnek. A tervezet szerint *legalább egyszáz ezer korona évi államsegély biztosítatnék* a pénztárnak mindaddig, míg a tagok száma az *egy milliót meg nem haladja*.

E tervezettel, mihelyt megvalósul, a gazdasági munkások szegénységén, nyomorán tehát segítve lesz, de mi történik a többiekkel, mivel enyhítjük a társadalmi nyomort?

Tagadhatatlan tény, hogy igen fontosak a közigazgatási reformok is és fontosak a szegényügy terén a megelőző intézkedések is, de mégis legsürgősebb a már tényleg meglevő nyomor enyhítése, legsürgősebb az éhség csillapítása s a mezítelenek felruházása, más szóval a szegényügy rendezése.

A szegényügy helyes szervezése a társadalmi politika legnehezebb feladatai közé tartozik s különféle rendszert követhet. Lehet egyházi, községi, állami; lehet önkéntes vagy kötelező; lehet megelőző vagy utólagos; lehet házi vagy intézeti; végre lehet állandó vagy ideiglenes segélyezési rendszer.

Rége óta csak az egyház törődött a szegény-üggyel, később áttették az állami, községi és kötelező rendszerre és behozták különféle alakban a szegényadót. Azonban ma már belátják, hogy sem az állami, sem a községi segélyezés nem képes pótolni az egyháznak és az önkéntes magánjótékonyoknak e nemű tevékenységét, mert amazokból mindig hiányzanak azok a fontos erkölcsi elemek, amelyek az egyházi és a magánjótékonyseg segélyezését úgy gazdaságilag, mint erkölcsileg oly annyira áldásossá és gyümölcsözővé tették.

A társadalmi nyomor enyhítése az a tér, ahol minden ember gyakorlatilag, tetteleg hozzájárulhat a szocialis kérdés megoldásához, sőt szeretetbeli, emberbaráti kötelessége mindenkinek a nyomort tehetsége szerint enyhíteni; azért kívánatos, hogy a munkásbiztosítás és egyéb munkás-kérdések mellett a szegényügy józan vezérelveit is mindenki ismerje, hogy ezek is közkinésé tészenek

M. N.

Képviselőválasztási fuvardijak.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye az április havában tartott rendes évnegyedes bizottsági közgyűlésen szabályrendeletileg megállapította az országgyűlési képviselőválasztási fuvardijakat.

Pestvármegye, tekintetbe véve a helyi viszonyokat, a választási fuvardijak alapját kilométerenkint a kiépített utakra vonatkozólag 14 fillérben, a ki nem épített utakra nézve pedig 20 fillérben állapította meg.

A gödöllői kerületben e szerint a következő fuvardijak lesznek fizetendőek:

A község neve	Távolság a székhelyig kilométerekben	Fuvardij	
		kor.	fill.
Bagh	13.13	4	—
Boldog	31.52	11	—
Csömör	13.13	4	—
Csiktaresa	14.27	4	50
Czinkota	14.62	4	50
Dány	20.98	8	50
Dunakesz	18.98	7	—
Eeser	25.35	9	—
Fóth	13.17	4	50
Hévíz	18.49	6	—
Hévíz-Györk	15.13	4	50
Isaszegh	9.89	3	—
Kerepes	7.42	2	—
Kis-Taresa	11.08	3	—
Maglód	23.94	9	—
Mogyoród	9.15	3	—
Pécel	18.54	6	50
Rákos-Palota	20.49	7	—
Rákos-Csaba	21.38	7	50
Rákos-Keresztúr	25.39	9	—
Tura	22.64	7	—
Ujpest	23.21	7	50
Vác-Szt.-László	16.82	7	—
Valkó	14.44	6	—
Zsámbok	22.86	9	—

Ezen fuvardijak azonban *julius és augusztus* hónapokban fuvaronként 2 koronával *magasabb* összegben fizethetők.

Az előbbi szakaszban megállapított fuvardijakért a fuvaros a kocsison kívül 3 választót köteles kocsiján vinni, amennyiben háromnál többet visz, a 4. és 5. stb. választó mindegyike után 50 fillér pótdíj fizethető. Ha pedig a fuvaron háromnál kevesebb választót szállít, a megállapított fuvardij személyenként egy koronával kevesebb lesz; kivételt csakis azon eset képez, ha a felfogadott fuvaros kocsijára három választó már nem jut, mely esetben a megállapított rendes fuvardij fizethető.

A fuvardijakat attól a képviselőjelöltől kapják a fuvarosok, akinek a szavazóit viszik a választás színhelyére. Fuvaros csak szavazásra jogosult polgár vagy vele egy háztartásban élő hozzátartozója lehet.

A megállapított fuvardijak a választók lakhelyétől a választás székhelyéig és vissza szólnak. A megállapított fuvardijnál nagyobb összeg elfogadása megvesztegetést képez.

Ha a választók szállítása gőzhajón vagy vasúton történik, fuvardiját nem lehet fizetni.

A szabályrendelet a jelen országgyűlés berekesztését követő nap lép életbe s oly utasítással adatott ki a rend. tan. városok polgármestereinek és a vármegye főszolgabíráinak, hogy azt a városban, illetve a községekben az 1886. évi XXI. t.-cz. 7. §. alapján 8 napra tegyék közhírré és az esetleg beadott fellebbezéseket összegyűjtve, a vármegye alispánjához oly időben mutassák be, hogy az legkésőbb május hó 31-ig a belügyminiszter urhoz felterjeszhető legyen.

Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy a vármegye egyes kerületeiben elfogadott ideiglenes névjegyzékek a következő állapotokat tüntetik fel:

A szilendrei választó kerületben felvett 3127 választó, volt 2880, a szaporulat 241; a rászkevei kerületben felvett 3699 választó, volt 3606, a szaporulat 93;

a gödöllői kerületben felvett 7075 választó, a szaporulat 856.

a monori kerületben felvett 4063 választó, a szaporulat 58;

az abonyi kerületben felvételre 3412 választó, a szaporulat 380;

az alsóabonyi kerületben felvételre 4064 választó, a szaporulat 414;

a dunavecei kerületben felvételre 2611 választó, a szaporulat 245 (e kerületben a legerősebb a szaporulat Solton);

a dunapataji kerületben felvételre 4413 választó, a szaporulat 391; és

a fülöpszállási választó kerületben felvételre 4855 választó, a szaporulat 174.

Az összes szaporulat tehát a census lezártánál 3082. Az 1899-ik évben volt 37,000 választó az idén van 41,168 és a jövő 1901. évben lesz 44,252 választó.

Mindezekből kitűnik, hogy Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegyében a *gödöllői kerület a legerősebb* s hogy az ezekben, ha a fuvardij szabályrendeletet a belügyminiszter jóváhagyja; a gödöllői kerület országgyűlési képviselőjelöltjének tetemes összegbe fog a választók központba szállítása kerülni, mert választóinak számára 2358 fuvarra lesz szüksége ami átlag 14-18,000 koronába kerülni fog.

H I R E K.

— **Az országgyűlési képviselő választók névjegyzéke.** Az 1901-ik évre összeírt országgyűlési képviselő választók ideiglenes névjegyzéke f. é. május hó 5-től 25-ig lesz a község-házán közzéadva kitéve. A névjegyzék d. e. 8 órától 12-ig mindenki által megtekinthető d. u. 2 órától 6-ig lemasítható. A névjegyzék elleni felszólalások f. é. május hó 5-től 15-ig, a felszólalások elleni észrevételek május hó 15-kétől 25-ig a község előjáróságánál írásban adhatók be.

— **Gulner Gyula ünnepe.** Gulner Gyula országgyűlési képviselőnek és Pestvármegye törvényhatósági bizottság egyik legkiválóbb tagjának ünneplésére készül a vármegye. Min tudvalevő dolog a felsége belügyi államtitkárnak nevezte ki Gulnert s ebből az alkalomból, hogy a vármegye kifejezze örömet és lelkesedését a kitüntetés fölött, május hó 7-én délután 2 órakor a vármegye-ház dísztermébe a törvényhatósági bizottság díszbenedet ad Gulner tiszteletére. Már eddig is oly nagy számban jelentkeztek a bizottsági tagok, hogy a bankett rendkívül fényesen ígérkezik. Gulner Gyula kerülete, Abony is nagy előkészületeket tesz szeretett képviselőjének a fogadtatására, aki vasárnap május hó 6-án utazik le. Az ünnepély rendezésére bizottság alakult, amely élén id. Teszary László járási főszolgabíróval, mindent megtesz, hogy az ünnepély minél jobban sikerüljön.

— **Kirendelés.** Az igazságügyminiszter dr. Cserba Dezső gödöllői gyakorló ügyvédet, Cserba Ferenc kir. táblabírót, a pestvidéki ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul rendelte ki.

— **Athelyezések.** Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye főispánja Beniczki Ferenc 386 f. i. szám alatt kelt rendeletével Deesy József I. osztályú szolgabíró jelenlegi beosztásában a gödöllői járásban meghagyta, — ifju Tahy István dunavecei szolgabíró Gödöllőre helyezte át, az ujonnan megválasztott Ney Géza szolgabíró pedig a dunavecei járás főszolgabírója mellé osztotta be.

— **Nemmagyarosítás.** Wilburger Anna újpesti lakos, a belügyminiszter engedelmével „Beesági“-ra magyarosította a nevét.

— **Vác küldöttsége Csáky gróf püspöknek.** Zádor János dr.-nak vezetésével, Vác városa küldöttséggel tiszteltetett április hó 28-án Esztergomban Csáky grófnál az új váci püspöknek. A püspök nagyon szívesen fogadta a tisztelőket és kijelentette, hogy Vácznak akar élni s azon fog dolgozni, hogy a város magyar iparát fölsegítse. A püspök, a ki ebédet adott a váciak tiszteletére, június 10-én fog bevonulni székvárosába, a hol nagy pompával fogadják.

— **Tisztelések Károlyi Sándor grófnál.** Károlyi Sándor grófot április hó 25-én testületileg üdvözölte az Újpesti Polgári Hírelszövegkezet s az „Újpesti ipartestület“ abból az alkalomból, hogy az aranygyapjas renddel üntette ki a király. A szövetség küldött-

ségét Czipauer János igazgatósági elnök vezette. Czipauer üdvözölő beszédében kiemelte Károlyi Sándor érdemeit Újpest föllendítése körül s rámutatva a grófnak az egész országra kiterjedő közgazdasági tevékenységére azt kívánta, hogy a gróf sokáig élvezhesse friss egészségben a királyi kitüntetését. Károlyi Sándor gróf válaszában megköszönte a üdvözlőt; tömörülésre, egyetértésre és a haza önzetlen szolgálatára serkentette a tisztelő férfiakat. Az újpesti ipartestület küldöttségét Csepreghy Pál ipartestületi biztos és Farmati István testületi elnök vezették. A grófot Csepreghy Pál üdvözölte, a gróf közgazdasági, humanus tevékenységére utalva az ég áldását kérte az életére. Károlyi Sándor gróf válaszában kiemelte, hogy ő a társadalmi hullámzatok között mindig a jobbakkal igyekezett tartani, de nem gondolja, hogy ezért őt kitüntetés illetné. A mit tett, szíve és lelke sugallatából és a magyarság felvirágoztatásáért tette. Nagyon szívesen látja magánál az újpesti ipartestületet s biztosította, hogy a létért való küzdelmükben reá mindenkor számíthatnak.

— **Az új képviselőválasztások.** Pestmegye központi választmányának április hó 27-én tartott ülése alkalmával, amelyen Gullner Gyula lemondása folytán kitűzte az abonyi kerületben megtartandó új választás időpontját, szóba hozták egyes választmányi tagok magánbeszédet közben az új képviselőválasztások eshetőségét, s megfigyeléseik eredményét a következőkben foglalták össze: Pestvármegye kerületeinek legnagyobb részében aránylag esőndes választásokra van kilátás. A vármegye tizenegy választókerülete közül háromnak ez idő szerinti függetlenségi párti, nyolcnak a szabadelvű párthoz tartozó képviselője van. A függetlenségi párt a reá nézve legjobb esetben is legteljebb ha megtartja a mostani kerületeit, igen valószínű azonban, hogy egyet, a fülöpszállási, a melyet most Csávolszky Lajos képvisel, a szabadelvű párt javára el fogja veszíteni. Viszont a szabadelvű pártnak is igen heves mérkőzése lesz a néppárttal a vármegye két kerületében, a dunapatajiban és a vácziban. Tartani lehet attól, hogy az elsőt el is fogja hódítani a néppárt. A váci kerületre nézve első sorban az új püspöknek, Csáky grófnak a magatartása lesz irányadó. (A dunapataji kerületet Földvári Mihály, a váczit Gajári Géza képviseli a mostani országgyűlésen.)

— **Eljegyzés.** Kátser József, műasztalos f. é. április hó 29-én eljegyezte Donáth Arnold kedves leányát *Franziskát*.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** Az újpesti „Polgári Kaszinó“ és az „Újpesti általános betegsegélyező egyesület“ alapszabályait, illetőleg alapszabály módosításait a belügyminiszter jóváhagyta, s a jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **Gyógyszertár-megnyitás.** F. évi május hó 1-én nyílt meg Arpad-ut 115. sz. a. a legújabb, Újpesten az ötödik gyógyszertár, amely Rácz Ernő gyógyszerész tulajdonát képezi. Megnyitás előtt a vármegye főorvosa alapos vizsgálat alá vette az új gyógyszertár berendezését és gyógyszer anyagát s elragadtatással jelentette ki, hogy: Rácz gyógyszerésztárának a megyében nincsen párja. A szép s tágas, világos és kellő számú helyiségekben az állványoktól kezdve a legkisebb darabig minden a legmodernebb s az egészségügyi legújabb vívmányoknak és követelményeknek teljesen megfelelő. A gyógyszeranyagok pedig rendkívül gazdag. A fiatal gyógyszerész nagy ambícióval rendezte be gyógyszerárát, — de büszke is lehet művére, mely jövőjének alapját képezi, s amely községünknek is díszére válik.

— **Jóváhagyott határozat.** A vármegye törvényhatósága Újpest községnek az Egyesült villamosági részvény-társaság kedvezményben részesítésére vonatkozó határozatát jóváhagyta.

— **Honvéhadapród-iskola.** Az 1897. évi XXIII. t.-ez. értelmében szervezett m. kir. honvéhadapród-iskolákban betöltendő helyekre pályázatot hirdet a m. kir. honvédelmi miniszter s a vármegye közönsége által betöltendő alapítványi helyre pedig a vármegyei alispán. A felvételi feltételek szerint igazolandó 1. a pályázó magyar állampolgársága; 2. a pályázó testi alkalmassága a katonai nevelésre, valamely honvéd vagy közös hadseregbeli tényleges állománybeli

orvos véleményével s az oltási bizonyítvánnyal; 3. valamely középiskola (gymnasium, reáliskola, magyarországi polgári iskola, a fiúmei községi polgári iskola) négy alsó osztályának legalább „elégéses“ eredménnyel történt elvégzése; 4. kifogástalan magaviselet — erkölcsi bizonyítvánnyal; 5. az elért 14. és túl nem haladott 16. év — keresztlevéllel vagy születési bizonyítvánnyal. Az alapítványi helyre beadandó kérvények f. é. június 10-ig nyújtandók be a vármegyei alispánhoz. Bővebb felvilágosítást e részben a községi katonai ügyosztály ad a hivatalos órák alatt.

— **Május elseje.** Gyönyörű verőfényes nappal virradt reánk május 1-je. A szép reggelt a zene hangjai s a néptömegek zsi-bongása üdvözölte. A rákos-palotai erdő már korán reggel tele volt kirándulókkal, délután pedig a munkások népesítették meg a népszívetet. Sajnos az utóbbiakat csakhamar széjjel kergette az őt és hat óra között lezúdult felhőszakadáshoz hasonló záporosó, amely csaknem három negyedóra hosszáig tartott s nemesak tetemes jeget hozott magával, hanem víztengerré változtatta át az utcákat s az alantabb fekvő helyeken bizony károkat is okozott. Május elseje tehát éppen oly esemény végződött, mint amely szépen kezdődött. Más szóval valóságos modern nap volt.

— **Építkezési iroda áthelyezés.** Grünfeld Armin előnyösen ismert építési vállalkozó az Atilla-utcai 5. sz. a. létezett építési irodáját Tavasz-utca 3. sz. alá (Széna-tér mellett) helyezte át.

— **Esküdtek.** A pestvidéki kir. törvényszék m. hó 26-án sorsolta ki a jövő évnegyed esküdtjeit. Újpestről a következők sorsoltattak ki: dr. Altver József orvos, Elszász Oszkár állami tanító, Kovács László kéményseprő, Farmathy István szíjgyártó mint rendes esküdtek és Lerner Manó kereskedő mint pótesküdt. A legközelebbi esküdtszéki tárgyalás a pestvidéki kir. törvényszéknél május hó 28-ára tűzött ki.

— **Uj egyháztanácsosok.** Az újpesti evangélikus egyházak most újítják meg egyháztanácsaikat. Az ágostai hitvallású evangélikus egyház még e hónapban meg fogja tartani egyházi közgyűlését. Az evangélikus református egyház kebelében pedig már múlt hó 22-én tették le az új egyháztanácsosok, nevezetesen: Bóday János, Brackó Imre, Bodnár Samu, Máté Ambrusz, id. Csapó József az esküt. A református tanácsnak dr. Kovács Nagy Lajos a gondnoka.

— **Rendkívüli közgyűlés.** Az újpesti „Függetlenségi kör“ f. é. május hó 6-án rendkívüli közgyűlést tart, amelynek egyetlen tárgyát a helyiség-változtatás kérdésének a megoldása képezi. A kör közgyűlése ugyanis a múlt évben elhatározta, hogy özv. Friedmanné vendéglőjéből özv. Kilián Gáborné vendéglőjébe költözik át. A kör választmánya pedig m. hó 25-én tartott ülésén elhatározta, hogy nem költözik özv. Kilián Gábornéhoz, hanem a Pózt Mihály vendéglőjében üti fel állandó sátorát s erre nézve kéri ki f. hó 6-án a rendkívüli közgyűlés utólagos jóváhagyását.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt számában „Tanárok országos gyűlése“ című híreinkre vonatkozólag annak a helyreigazítására kértünk fel, hogy Scherer Gyula igazgató az „Országos Polgári Iskolai Egyesület“ nagy gyűlésén csak az újpesti polg. leányiskolát képviselte, s a választmányba — amelynek eddig nem vala tagja — csak most jelöltetett.

— **Elgazolás.** Roszkof József április hó 28-án elgázolta Friesz J. újpesti lakosnak azonnal meghalt. A vigyázatlan kocsis ellen a rendőrség vizsgálatot indított.

— **Az Atilla-utcai tantestület kérelme.** Az újpesti Atilla-utcai tantestület a jó magaviseletű tanulókat hasznos könyvekkel öhajítja megjutalmazni. E célból a költségeket iskolai s társadalmi uton szándékozik előteremteni. E célból a község előjáróságához s képviselőtestületéhez azon kérelemmel fordult, hogy erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse s a jövő évi községi költségvetésbe egy bizonyos összeget, az idén pedig egy segély-összeget szavazzon meg e czímen.

— **A gyümölcsfak ellensége.** D. Gy. asztalos-mester és társai f. évi április hó 30-ka és május 1-je közötti éjjel betörték Mady Já-

nos vendéglőnek Lőrincz-utca 74. sz. a. lévő kertjébe s ott az összes nemes gyümölcsfák koronáit lekasabolta. A gyümölcsfák ellenségei azonban pórul jártak, mert romboló munkájuk közben rajtakapattak s ellenük a helyi hatóságnál a feljelentés megtörtént.

— **Népesedési mozgalom.** Az újpesti állami anyakönyvvezetői hivatalban f. évi április havában 146 születési-, 111 halálozási eset jegyeztetett be s 40 házasság kötött.

— **Házi hangverseny.** Az újpesti zeneművelő Egyesület (Conservatorium) f. é. május hó 8-án a saját helyiségeiben házi hangversenyt rendez, melynek következő a műsora: I. Grieg E. Sonata. G-moll op. 13. a) Lento doloroso. b) Allegretto tranquillo. c) Allegro animato. Előadják zongorán: Mann R. urnő, hegedűn: Seymann F. ur. 2. a) Rubinstein A. Valse impromptu. b) Schumann R. Arabeske. Zongorán előadja: Mann R. urnő. 3. a) Schubert-Wilhelmj. Ave Maria. b) Slunicko J. Mazurka. Hegedűn előadja: Seymann E. ur. Zongorán kíséri: Mann R. urnő. 4. Volkmann R. Zongora-hármas F-dur. a) Adagio és Allegro. b) Scherzo. c) Andante. d) Finale. Előadják zongorán: Mann R. urnő, hegedűn: Seymann E. és gordonkán: dr. Troján A. urak. Kezdeté este 7.8 órakor. Belépti-díj nem tagok részére 1 korona.

— **Mennyi a folyó évi betegápolási pótdó.** Két évvel ezelőtt hozott törvény értelmében tudvalevőleg a nyilvános betegápolási költségek terhének egyenletes megosztása végett országos betegápolási alapot létesítettek. Ez az alap az előirt egyenes állami adók alapján kivett pótdóból létesítetik. A tényleges százalék nagyságát a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg az állami költségvetésben hozza javaslatba. Erre vonatkozólag a most szentesített 1900. évi költségvetésben a következő rendelkezés foglaltatik: Az 1898. évi XXI. t.-cz 2. §-a alapján kivetendő országos betegápolási pótdó kulesa az 1900-ik évre 3%-ban állapítatik meg.

— **Milyen lesz a nyár?** Falb Rudolf, a híres időjós szerint: Május 1—6-ka között helyenként eső, a hőmérsék jóval a rendesen alul süllyed; 7—13 között a hőmérsék normális és száraz napos idő; 14—20. között a hőmérsék a rendesen alul van; május 14-ike harmadrendű kritikus nap és körülbelül három nappal később sok eső lesz; 21—25. között nagyon hideg lesz, helyenként sok eső lesz és a hegyekben rettenetes nagy hó; 26—31. között sok vihar lesz; 28-án napfogyatkozással járó másodrendű kritikus nap. Június 1—5. között száraz időjárás, a hőmérsék a közepén alul; 6—13. között a esapadék növekedőben, nagy árvízveszedelem, sok vihar; 13-ika másodrendű kritikus nap; 14—19. között folyton sok a esapadék és különösen nyugaton rendkívül szaporodik; 20—26. között jelentékeny és sok vihar, árvíz, a hőmérsék a közepén alul; 27—30. között a esapadék még több lesz, a hőmérsék nagyon lesüllyed. Július 1—15. között folytonosan változik az időjárás. A hónap második felében sok vihar, nagy esőzés, a mely mindenfelé megdagasztja a folyamok vizét. Augusztusban az egész hónapban állandóan alacsony a hőmérsék; e hónap első felében sok a vihar; a második felében akkora hó, hogy a turisták jól teszik, ha ebben az időben nem mennek a hegyek közé. Szeptemberben sok eső lesz és csak elvétve akad egy-két szép nap. A jóslásból kitűnik, hogy nagyon kellemetlen lesz az idei nyár s kárpótolni sajnos még az ősz sem fog, mert Falb az egész őszre s a tél elejére is csak kellemetlen időt jósol. Szerinte októberben, novemberben, sőt még decemberben is sok eső lesz nagy viharokkal.

SPORT.

Budapesti tavaszi lóversenyek.

A budapesti 10 napra terjedő tavaszi meeting e hó 6-án vasárnap veszi kezdetét, amelyen bő alkalma nyílik a fővárosi sport-személyes közönségnek ebbeli passióit kielégíteni. A mostani tavaszi meeting kétségkívül nagy vonzerőt fog gyakorolni, mert nem egy futamban érdekes futamra van kilátás.

A most lefolyt bécsi tavaszi versenyek sport szempontból nem voltak érdekesek, mert nem mindig az abszolút jó lóé lett a

győzelem, hanem azé, amely könnyebben idomítható voltánál fogva előre haladottabb conditióban volt. Már a budapesti tavaszi versenyeken tisztább képet alkothattunk magunknak pld. a három éveseket s illetőleg a Nemzeti hazafi-díj, az ivadék-verseny és különösen az Alagi-díj révén arról, hogy melyek a jobbak és melyek aspirálhatnak joggal a Derby kék szalagjára.

A király-díj van hivatva eldönteni azt, hogy a 3 éves vagy az idősebb évszám-e a jobb. Végre a Károlyi Gyula emlékvversenyben a két évesek jobbjai mutatják be képességeiket. Ezenkívül több állam-díj, gazdagon dotált handicapok adják meg a lefutásra kerülő eladó-versenyek mellett a meeting signaturáját.

Az első nap érdekessége a „Nemzeti hazafi-díj”, amelynek 20000 korona díjáért 1600 méteres távon oly jó lovak mint Polonius, Kara, Bohó és Barmikor vehetik fel a küzdelmet.

A Trial Stakes eredményének papirforma szerint itt is meg kellene ismétlődnie, tekintve azonban a két verseny közti időközt, ugyiszintén azt, hogy a budapesti pálya az inkább flyer korának megfelelőbb, valószínű, hogy Polonius indulása esetén revanchot vehet Kara Trial Stakesben szenvedett vereségeért. Bohó teljesen formán kívül van, Barmikor felfujt nagyság s így ismét match lesz a két előbb említett ló között amint volt a Trial Stakesben.

Az e napi többi versenyek kisebb jelentőségűek, az érdekességet azonban, különösen a két évesek versenyében nem fogják nélkülözni.

— **A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánlatik,** hogy a versenyterti belépti-jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése s tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogrammokon megjelölt dohánytözsdékben a versenynapok délelőttjén előre váltás meg. Szintugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a belépti-jegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrzőség felszólításait mellőzhesse.

IRODALOM.

* **Pestvármegye** czim alatt látott napvilágot f. é. május hó 1-én, Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye hivatalos közlönyének az első száma, amelynek egy beosztása, mint kiállítása, de különösen belső tartalma arról tanuskodik, hogy a „Pestvármegye” szerkesztése igen ügyes kezekre van bízva s hogy kitűzött céljának minden tekintetben meg is fog felelni, azaz nemesak hü tükre lesz a vármegyei életnek, hanem igazi barátja a megye közönségének és segítőfarsa a közgazgatás tisztviselőinek. Így lévén meggyőződve melegen s hazafias örömmel üdvözlőjük megjelenése alkalmából „Pestvármegyét” s ennek felelős szerkesztőjét dr. Rónay Károlyt. A „Pestvármegye” minden héten vasárnap jelenik meg s előfizetési ára negyedévre 3 korona, amely „Pestvármegye” kiadóhivatalához (Budapest, VIII., Kerepesi-ut 69. sz. a.) küldendő.

* **A helybeli és vidéki kerekpárosok figyelmébe.** A kerekpárosoknak, ennek az utolsó esztendőben magyar földön is óriási mérvet öltött új és szép sportnak egy hazai szakközölyvét kaptuk tegnap, mely megérdemli, hogy a kerekpárosok figyelmébe ajánljuk. Címe: „Kerekpár-Sport”. Megjelenik minden tíz napban váltakozóan négy melléklettel, u. m. a „Karika-Viecz”, a „Motor-Sport”, a „Kerekpáros Hölgyek Lapja” és a „Kerekpárkereskedők Újsága” czimű mellékletekkel. A főlap állandó érdekes tartalmát a vezérezékk, szakközlemények társza, utleírások, bel- és külföldi hírek, technikai újdonságok leírása, sportirodalom, mulatságok, versenykiírások és eredmények, szabadalmi értesítő, képes levelező-lap gyűjtők rovata, táviratok stb. teszik. Különösen kiemelendő a Kerekpár-Sport teradój pályázata is, melynek értelmében a szerkesztőség minden év végén 20 értékes ezüst- és bronz-éremet oszt ki a lap előfizetői között. A díjakra minden előfizető pályázhat. Az ügyesen szerkesztett esinos kiállítású kerekpáros újság a legszakavatottabban foglalkozik a sport összes kérdéseivel s így nézetünk szerint nélkülözhetetlen minden magyar kerekpárosra nézve. Kívánatos volna tehát, ha a helybeli és vidéki kerekpárosok hathatósan támogatnák e sok jó célú szolgáló, csakis

nekik szerkesztett szaklapot, a mi nem kerül nagy áldozatba, mert a lap előfizetési ára egész évre csak 8 korona, fél évre 4 korona. A „Kerekpár-Sport” szerkesztősége Pécsen (Siklósi országot 20. sz. alatt) van, a honnan kívánatra mutatványszámot is küldenek, mely igazolni fogja annak a néhány díeserő szónak igaz voltát, melyet e jóra való magyar sportirodalmi termékéről elmondottunk.

* **A főváros könyvvásárlása.** Köztudomás, hogy ez évben indul meg b. Eötvös József összes munkáinak első végleges teljes kiadása, melynek jövedelme b. Eötvös Loránt magyellekűségéből a „Tanítók Háza” javára fordítatik. Budapest székesfőváros tanácsa most elhatározta, hogy e kiadást az összes fővárosi községi iskolák számára megszerzi. Így a főváros kilenczvenhat példányra fizetett elő iskolai számára. A nemes példát bizonyára követni fogják a megyék és vidéki városok is, mert nines magyar író kinek művei az ifjuság szellemére és erkölcsére nemesítőbben hatnának, mint éppen Eötvös munkái. De a kiadás jótékony célja is kívánatosá teszi, hogy a megyék és városok megszerezzék e munkákat iskoláik számára, ilyképen támogatván a nélkülözéssel küzdő derék magyar tanítósgot. Vajna minél több törvényhatóság követné Budapest székesfőváros nemes példáját.

Szerkesztői üzenetek.

Jó barátok, Hogy Blitner ur, az „Ujpesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartestületének” legutóbbi vala-ztmányi ülésén azt indítványozta, hogy az ipartestület a „Közérdek”-re ne fizessen elő: ez valószínűleg abban leli magyarázatát, mert a „Közérdek” nem talált Blitner urra nézve veszedelmet abban, ha vele szemben, az új közögházában is lesz egy vendéglő. Mi tiszteljük Blitner ur ellenkező véleményét és meggyőződését, ő azonban ugy látszik nem tiszteli a mások véleményét és meggyőződését, és így ha következetes akar maradni, meg kell tagadnia az italt és ételt minden oly vendégtől, a ki elég vakmerő Blitner urral egy véleményen nem lenni. A lapokat se a koresmárosok, se a vendéglősök, se a szállodások nem a saját kedvükért, hanem a közönségük kedvéért, az egyesületek és testületek pedig a tagjaik és a saját tekintélyük kedvéért tartják. — Már pedig, hogy ezek egytől-egyig Blitner ur véleményén volnának, s hogy a saját közönségüket csak bizonyos lapok olvasására kényszeríthetnék, az egyrészt lehetetlenség, másrészt pedig szomorú szegénységi bizonyítványt ad magáról az, a ki kiesi-nyes bosszúból bármely helyi lapnak a kiküszöbölésén munkálkodik, mert minden lap a közjóért küzd, — a maga meggyőződése szerint, de nem küzdhet mindenkinek a szája íze szerint. A „Közérdek” sohasem erőszakolta magát senkire, és így a szállodások, vendéglősök, s koresmárosok ipartestületére sem, de még magára Blitner urra sem, a ki soha sem volt a „Közérdek”-nek előfizetője, pedig a „Közérdek” nagyon sokszor védte már az ő ipari érdekeit is ép úgy mint minden koresmárosét, ha azok valóban sérelmet szenvedtek. A „Közérdek” egy előfizető elvesztésével nem lesz szegényebb, Blitner ur pedig indítványával nem lesz hazafias és polgári érdekekben gazdagabb, Ennyi az egész.

1900. tkv. — 353.

Árverési hirdetmény-kivonat.

Az újpesti kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár végrehajthatónak **Fehér János** újpesti lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a pestvidéki kir. törvényszék az újpesti kir. járásbírósg területén levő Ujpesten az Attila-utca 54 és Baross-utca 27. sz. a. levő s az újpesti 1358. számú betétben felvett A. I. 1—3 sorszámu 3024., 3025., 3026. hrsz. **Fehér János** nevében álló ingatlanra az árverést 3600 koronában ezennel megállapított kikiáltási árrban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi **május hó 21-ik napján d. e. 9 órakor** alóirt bíróság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 360 koronát késpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujpesten, 1900. évi márczius hó 1. napján. Az újpesti kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Dr. Székács,
kir. albiró.